

Խ Մ Բ Ա Գ Ր Ա Կ Ա Ն

«ԵՒ ՅԵՐԿԻՐԴԻՍԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ»

(«ET IN TERRA PAX»)

«ԵՒ ՅԵՐԿԻՐ ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ»:

Քրիստոսավանդ խաղաղության այս պատգամի լույսի տակ, հունիսի 13—18-ին, Պրագայում գումարվեց խաղաղության պաշտպանության համաֆրիստոնեական համաշխարհային կոնգրեսը, որին մասնակցում էին 54 երկրների ֆրիստոնեական տարբեր եկեղեցիների և դավանությունների ավելի քան 600 պատգամավորներ:

Հայ եկեղեցու պատգամավորությանը բարեհաճել էր անձամբ գլխավորել Ազգիս Վեհափառ Հայրապետը, միջեկեղեցական այս մեծ կոնգրեսին բերելու Հայ եկեղեցու «ԵՂՐԱՅՐԱԿԱՆ ՍԻՐՈ ՈՂՋՈՒՅՆ, ՋԵՐՄԱԳԻՆ ԶԳԱՑՄՈՒՆՔՆԵՐՈՎ ԼԵՅՈՒՆ ՍՐՏՈՎ», — ինչպես նշել է Վեհափառ Հայրապետը կոնգրեսի բացման օրը, հունիսի 13-ի երեկոյան, իր ողջույնի խոսքի մեջ. «ԸՆԴՈՒՆԵՆԻՍԵՆՈՎ ՄԻՋ-ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԱՅՍ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԻՆ ՄԱՍ-ՆԱԿՑԵԼՈՒ ՀՐԱՎԵՐ, ՄԵՆՔ ՑԱՆԿԱՑԱՆՔ ԱՆՉԱՄԲ ԳԱԼ ԱՅՍՏԵՂ, ՄԵՐ ՊԱՏՎԻՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ ՀԵՏ ՄԻԱՏԵՂ, ԲԵՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ԽՈՍՔԸ»:

Օրերի հետ վերջերս անում, կազմակերպվում է աշխարհի բոլոր մասերում խաղաղության պաշտպանության համաժողովրդական շարժումը:

Խաղաղության պաշտպանության համաշխարհային շարժման գործունե և անմիջական մասնակցություն են բերում մի շարք ֆրիստոնեական եկեղեցիներ, այդ թվում նաև Հայաստանյայց Առաքելական եկեղե-

ցին, որպես խաղաղության վրա հաստատված աստվածաճիմն հաստատություն:

Քրիստոնեությունը խաղաղության կրոն է, իսկ Քրիստոս, «որ վասն մեր մարմնացաւ», «խաղաղութեան իշխան»-ը, որը եկավ «ի լրումն ժամանակաց», խաղաղացնելու ինքնիր մեջ ալեկոծ, բաժան և անհանգիստ աշխարհը, հաշտեցնելու Աստուծուց հեռացած, շարացած և դառնացած մարդկության՝ Արարչի հետ:

Քրիստոնեական կրոնը խաղաղությունը պաշտպանողներին, խաղաղության համար պայքարողներին համարում է Աստուծո որդիներ. «Երանի խաղաղարարաց, զի նոքա որդիք Աստուծոյ կոչեցին»:

Ինչ է ֆրիստոնեական եկեղեցու հիմնական, գործնական առաքելությունն այսօր աշխարհում: Խաղաղության պատգամ և աղոթք ու գործ՝ հանուն խաղաղության:

Պրագայի խաղաղության պաշտպանության համաֆրիստոնեական համաշխարհային կոնգրեսում հավաքված բոլոր մարդկանց սրբազան խոհերն ու զգացմունքները նույնպես թևածում էին երկրի վրա կայուն խաղաղության և մարդկանց միջև համերաշխության վախճ և աստվածաճանաչ գաղափարների շուրջ, որովհետև խաղաղությունը միայն կարող է բերել կյանք, լույս, պրոգրես և բյուր բարիքներ, մինչ պատերազմը մեծ աղետ է, չարիք ու մահ, թե՛ մեծ և թե՛ փոքր ժողովուրդների, կրոնների, եկեղեցիների, կրոնական և ֆաղափական տարբեր համոզմունքների տեղ միլիոնավոր մարդկանց համար, բովանդակ աշխարհի համար:

«ԵԿԱՆՔ ԶԵՐ ՄԵԶ, ԶԵՐ ԿՈՂՔԻՆ,— ասում է վեհափառ Հայրապետը Իր ողջույնի խոսքի մեջ.— ԱՄԵՆԱՅՆ ՈՒՐԱՆՈՒԹՅԱՄԲ ԵՎ ԼԱՎԱՏՆՈՒԹՅԱՄԲ ՈՒ ԽՈՐԳԻՏԱԿՑՈՒԹՅԱՄԲ, ԹԵ ԳԱՆՆԱՆ ԵՆՔ ԱՍՏՎԱՍԾԱՆՈՒ ՄԻ ՄԵՍ ԳՈՐԾԻ ՀԱՄԱՐ ԽԱՂԱՎՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾԻ ՀԱՄԱՐ: ԽԱՂԱՎՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾԻ, ԱՄԵՆ ԲԱՆԻՑ ԱՌԱՋ ԵՎ ԲՈՂՈՐԻՆԸ ԼԻՆԵՆՈՒՑ ԱՌԱՋ ՄԵՐ ԳՈՐԾԻ Է. ՄԵՐ ՀՈՐԳԻՏԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾԻ, ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԵԿԵՆՈՒ ԿՈՐԾԻ:

ՀԵՆՈՒ ՄԵԶԱՆԻՑ ԱՅՆ ՄՏԱՄՈՒՄԸ, ԹԵ ՄԵՆՔ ՊԱՐԶԱՊԵՍ ԽԱՂԱՎՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԱԳԱՅԻՆ ՇԱՐԺՄԱՆ ՀԱՐՈՂՆԵՐ ԵՆՔ, ԿԱՄԱՅԻ ՇԱՐԺՄԱՆ ՀԵՏԵՎՈՂՆԵՐ ՄԻՆՑ: ՄԵՐ ԿԱՐԾԻՔՈՎ ԱՅԴՔԱՆԸ ՔԻՉ ՊԵՏԻ ԼԻՆԵՐ ՄԵԶ՝ ՔՐԻՍՏՈՍՆԱՆ ԵԿԵՆՈՒՆԵՐԻՍ ԵՎ ՔՐԻՍՏՈՍՆԱՆ ՀՈՐԳԻՏԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ:

ՈՂ մի ժամանակ աշխարհը չի տեսել այնքան արյուն ու արցունք, այնքան մահ ու ավերածություն, որքան առաջին և երկրորդ համաշխարհային պատերազմների տարիներին:

Մարդկությունը երբեք չի ապրել այնքան տառապանք ու վիշտ, որքան մեր օրերի սերունդը ֆառերորդ դարի առաջին այս հիսնամյակում:

Իսկ է՛լ ավելի ահավոր, կործանարար ու բնաջնջող կլինի, ատոմական այս դարում, երրորդ համաշխարհային պատերազմը, եթե հեռավոր չլինի այն կասեցնել բարի կամքի տեր միլիոնավոր մարդկանց վեհական, համարձակ և հետևողական պայքարով:

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՈՃԻՐ Է ԱՍՏՈՒԾՈՒ ԳԵՄ, ԵՐԿՆՔԻ ԳԵՄ, ՄԱՐԴԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՎԵՉ ՈՒ ՆՎԻՐԱԿԱՆ ԻԿԵՆՆԵՐԻ ԳԵՄ, ՊՐՈԳՐԵՍԻ ԳԵՄ:

Պրագայում, Խաղաղության պաշտպանության համաֆրիստոնեական համաշխարհային կոնգրեսում հավաքված պատգամավորները անկեղծորեն միավորել էին իրենց աղոթքները, հույսերն ու ջանքերը հանուն Խաղաղության համար մղվող ազնիվ պայքարի, անվիրավոր ու վառ հավատով, անկասկած հույսով:

Մենք բոլորս ֆրիստոնյաներ ենք, սիրո, եղբայրության և Խաղաղության ֆարգիչներ, ավետարանիչներ: Բայց ֆի՛չ է Խաղաղություն ֆարգել, Խաղաղության համար աղոթելը: Խաղաղությունը պետք է նվաճել միահամուռ կամքով, ֆրիստոնեական արիության, Խաղաղ աշխատանքով: «Բռունձ յափըռակեցե՛ն զնա»:

«ԽԱՂԱՎՈՒԹՅԱՆ ԻԿԵՆՆԵՐ ՄԻ ԱՄԲՈՂՉ ԿԱՂԱՔԱՐԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ Է.— ասում է

վեհափառ Հայրապետը.— ՄԱՐԿԱՅԻՆ ԿՅԱՆՔԸ ԱՊՐԵՆՈՒ ԵՎ ԳՈՐԾԵԼՈՒ ՄԻ ԱՇԿԱՆՔԸ ԵՎ ՊԵՍՏՈՆԵԱԿԱՆ:

ԽԱՐՀԱՅՑՔԻ ԵՎ ՊԵՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ԻԿԵՆՆԵՐ ԶԷ ԽԱՂԱՎՈՒԹՅԱՆ ԻԿԵՆՆԵՐ ԶԷ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԱՎԵՏԱՐԱՆԻՑ: ԵՎ ԱՇԿԱՆՔԸ ԽԱՂԱՎՈՒԹՅԱՆ ՃԵՄԱՐԻՑ ԽՈՍՔԻ ԵՎ ՈՒՆՑ ԽԱՂԱՎՈՒԹՅԱՆ ՃԵՄԱՐԻՑ ԽՈՍՔԻ ԿԵՆԴԱՆԻ ԳՈՐԾԻ, ԳՅԱՐ ԹԵ ԿԱՐԵՆԱՅԻՆՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՀԵՏԵՎՈՂՆԵՐ ԿՈՉՎԵՐ: ՔՐԻՍՏՈՍՆԱՆ ԽՈՍՔԻ ԽԱՂԱՎՈՒԹՅԱՆ ՄԻ ԱՌԱՔԵՆՈՒԹՅՈՒՆ Է ՄԱՐԿԱՅԻՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԵԶ: ԸՆԴԴԻՄԱՆԱՂ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ԼՇԱՆԱՎՈՒՄ Է ՀՊԱՏԱԿՎԵՐ ԱՍՏՈՒԾՈՒ ԿԱՄՔԻՆ»:

Ահա քե ինչո՛ւ այսօր, ավելի քան երբեք, վեհական պետք է հեշի ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ԵԿԵՆՆԵՐԻ ՄԻՆՑԱԿԱՆ ԶԱՅՆԸ ՀԱՆՈՒՆ ԽԱՂԱՎՈՒԹՅԱՆ, ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԵՎ ԱՐԴԱՐՈՒԹՅԱՆ, ՀԱՆՈՒՆ ԺՈՂՈՎՈՐԴՆԵՐԻ ԱՋԳԱՅԻՆ, ԿՐՈՆԱԿԱՆ ՎԵՉԻՐԱՎՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՋԱՏՈՒԹՅԱՆ, ԸՆԴԴԵՄ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ:

«ԻՐԵՐԻ ԱՅՍ ԿԱՅՈՒԹՅԱՆ ՄԵԶ,— ասում է վեհափառ Հայրապետը հունիսի 14-ին կոնգրեսում խոսած «Խաղաղություն և ֆրիստոնեական արդարություն» քննարկի շուրջ Իր գեղեցիկ և բովանդակալից հառում,— ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԵԿԵՆՆԵՐԻ ԱՆՇՈՒՇՈՐ ՈՐ ՊԵՏՔ Է ՈՒՆԵՆԱ ԻՐ ՀՍՏԱԿ ՈՒ ՎՃՈՒԿԱԿԱՆ ԿԵՑՎԱԾՔԸ, ՊԵՏՔ Է ՈՒՆԵՆԱ ԻՐ ԱՍԵՆՔԸ ԱՆՇՈՐՔ ԽՈՍՔԸ, ԵՎ ՀԱՆԴԵՍ ԳԱՐԳԱՔԱՓԱՐԱԿԱՆ, ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿԱՆ ՀՋՈՐՈՒԹՅԱՄԲ ԵՎ ԻՐ ԳՈՐԾԵԼՈՒ ԲՈՂՈՐ ՀԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՎ, ՍՈՐԻՔ ԶԳԱՅՄՈՒՆՔՆԵՐՈՎ ԼՈՒՍԱՎՈՐԵԼՈՒ ԵՎ ԱՌԱՋՆՈՐԳԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՄԱՐԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԽՈՂՃԸ ԵՎ ՕԳԵՆՈՒ ՀԱՄԱՐ ԲՈՂՈՐԻՆ, ԵՎ ՄԱՆՎԱՆԻՔ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆՑ ՂԵԿՈՎԱՐԵՆԵՐԻՆ, Ի ԽԵՐԻՐ ԽԱՂԱՎՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՈՎԱՐԶՆԵՐ ԳՏԵՆՈՒ ԵՎ ԱՄՐԱՊԵՆՈՒՄ ՄԵՍ ԳՈՐԾԻ»:

Արդարև, պատմության մեջ ո՛չ մի ժողովուրդ, ո՛չ մի եկեղեցի շարունակաբար չի կրել այնքան դարավոր զրկանք, անիրավություն և անարդարություն, որքան հայ ժողովուրդը:

Պրագայում, Խաղաղության մեծ կոնգրեսի առաջ, հույսով և լավատեսությամբ հեշում էր վեհափառ Հայրապետի ձայնը, Խաղաղության աստվածահաճո և մարդասիրական գործին ի նպաստ. «ԻՐԵՎ ԵԿԵՆՆԵՐԻ ԵՎ ԻՐԵՎ ՄԻ ՓՈՔՐ ԺՈՂՈՎՈՐԴ, ՈՐ ԱՆՑՅԱԼՈՒՄ ԱՇՎՈՐ ԿԵՐՊՈՎ ՏՈՒԺԵՆ ԵՆՔ ՄԵՍԵՐԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄՆԵՐԻ ԸՆԹԱՅՔԻՆ, ԻՆՉՊԵՍ ՕՐԻՆԱԿ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ, ԵՐԲ ԱՐԵՎՄՏՅԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ՆԱՀԱՏԱԿՎԵՐՆԵՐ ՄԵՐ ԵՐԿՈՒ ՄՈՒՆ ՀԱՅ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՆԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ԻՍԿ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀՈՂԻ ՎՐԱ, ԱՅՍՈՐ ՄԵՆՔ ՄԻ ՍՐԲԱԶԱՆ ԻՂՉ ՈՒՆԵՆՔ, ԱՅՆ Է՛ՍԵՆՆԵՆ ԱՇԽԱՐՀՈՒՄ ԽԱՂԱՎՈՐ ԳՈՅԱՎԻԶԱԿ,

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԻ ՄԻՋԵՎ ԲԱՐԻ ԿԱՄԵՅՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԻՋԵՎ ՇԻՆԱՐԱՐ ԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ»:

«ԵՂԻՑԻ ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ» (ՆՈՅԻ ԼԹ 8):

«ՊԱՏԵՐԱԶՄՆԵՐԸ ԸՆԴՀԱՆՐԱՊԵՍ ԴԸԺԲԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՆ ԲԵՐԵԼ ԹԵ՛ ԶԱՂՈՂՆԵՐԻՆ ԵՎ ԹԵ՛ ՊԱՐՏՎՈՂՆԵՐԻՆ,— առում է վեհափառ Հայրապետը իր հառում:— ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՈԳԻՆ, ՌԱԶՄԱՄՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ, ԱՏԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՐԲԵՔ ԶԵՆ ԿԱՐՈՂԱՑԵԼ ԱՐԴԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՍԵՐՄԱՆԵԼ ՈՒ ՀԱՍՏԱՅԵԼ: ՄԻԱՅՆ ԽԱՂԱՂՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՍԻՐՈ ՈԳԻՆ ԵՂԵԼ ԵՆ ՄԻՇՏ ՇԻՆԱՐԱՐ, ՍՏԵՂԾԱՐԱՐ ԵՎ ԱՂԲՅՈՒՐ ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԵՐԶԱՆԿՈՒԹՅԱՆ»:

Պրագայի խաղաղության պաշտպանության Համաֆրիստոնեական համաշխարհային այս կոնգրեսը իր որոշումներով, առաջարկներով և պատգամով մեծ ավանդ մուծեց խաղաղության պաշտպանության հետ կապված մի շարք խնդիրների լուծման գործում: Պրագայում հավաքված ֆրիստոնեական տարբեր եկեղեցիների և դավանությունների ներկայացուցիչները, հանուն իրենց կրոնական և բարոյական սկզբունքների, դատապարտում էին պատերազմը և պատրաստ էին ընդմիշտ փակել բոլոր այն ուղիները, որոնք կարող են տանել դեպի նոր պատերազմ:

Քրիստոնեական եկեղեցիների սրբազան կոչումն է անձնվիրաբար խաղաղություն փառել և պաշտպանել խաղաղության պատգամները ողջ աշխարհում:

Մենք այն հույսն ու հավատն ունենք, որ խաղաղության պաշտպանության համաֆրիստոնեական համաշխարհային հաղորդ կոնգրեսները կաշխատեն այդ ազնիվ ծրագրի իրականացմանը և իրենց կրոնաբարոյական մեծ հեղինակությունն ի գործ կդնեն այդ գանկալի, մարդասիրական և աստվածահանո նպատակին հասնելու համար:

Պրագայի խաղաղության կոնգրեսի միահամուռ կոչերը, պատգամներն ու բանաձևերը կհանդիսանան բարոյական մի նոր խթան ժողովուրդների ազնիվ, նվիրական պայքարի հանապարհին՝ հանուն եղբայրության, սիրո և միջազգային խաղաղության:

Հայ եկեղեցին, հավատարիմ իր կրոնաբարոյական իդեալներին և սկզբունքներին, կոչ է անում մի անգամ ևս բովանդակ աշխարհին Նոյի Մարգարեի բերնով, որ ՈԶ ՄԻ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ ՍՈՒՐ ԶԲԱՐԶՐԱՅՆԻ ԱՅԻ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՎՐԱ ԵՎ ՄՈՌԱՆԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԵԼՈՒ ԱՐՀԵՍՏԸ, որովհետև, ինչպես մեր հավատի գանձարան Ս. Ավետարանն է սովորեցնում, ՔՐԻՍՏՈՆՅԱՆԵՐԻ ԱՍՏՎԱԾԸ ԽԱՂԱՂՈՒԹՅԱՆ, ՍԻՐՈ, ԵՂԲԱՅՐԸԻԹՅԱՆ ԱՍՏՎԱԾՆ Է:

Թո՛ղ ամենաբարի Աստուծո օրհնությունը լինի երկրագնդի խաղաղասեր բոլոր ժողովուրդների վրա, և թո՛ղ Աստուծո բարիքներով հարուստ այս աշխարհում հաղթանակեն ԽԱՂԱՂՈՒԹՅԱՆ, ԱՐԴԱՐՈՒԹՅԱՆ, ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ, ԱԶԳԵՐԻ ԱԶԱՏԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԻՐԱՎԱՀԱՄԱՐՈՒԹՅԱՆ ՎԵՀ ԳԱՂԱՓԱՆՆԵՐԸ:

